ANY XI Sabadell 25 de Abril de 1897 Núm. 458.

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.
Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell. . . . . 2 rals al mes.
Fora. . . . . 8 » trimestre.
Un número sol. . . . 0'20 ptas.
Anuncis á preus convencionals.

AVÍS

Pera tots los assumptos relacionats ab la Societat de Segurs contra incendis

La Catalana

dirigirse á D. Antoni de P. Capmany, carrer de Sant Joan, 43.

SABADELL

FONDA SIMON

Cuyna á la verdadera catalana; bonas habitacions pera familias y particulars; molta natedat y economía.

Espartería, 6 y Vidriería, 12

(BORN VELL). - BARCELONA

Aquesta casa fá 62 anys que dona diariament la sopa als pobres.

L' Assamblea Catalanista de Girona

Avuy deu celebrarse en la inmortal Girona, si 'ls Poders oficials no disposan lo contrari, la Assamblea de Delegats de Catalunya convocada per la benemérita *Unió Catalanista* ab l' objecte de donar forma solemne y colectiva á las protestas llensadas arreu pels atropellos comesos en aquestos últims temps contra las entitats mes significadas de la nostra causa y especialment contra la prempsa defensora de la autonomía catalana.

Dit s' está ab aixó que l' acte revesteix excepcional importancia, dada la oportunitat de sa celebració en los moments en que mes s' ha discutit sobre 'l problema regionalista; y de ser de excepcional trascendencia per la revelació que pot fernos de la cantitat y qualitat dels elements militants ab que conta avuy lo Catalanisme pera 'l seu enaltiment y propaganda.

Las nostras noticias sobre aquest punt son molt esperansadoras, puig tenim entés que desde 'l gran hisendat, lo poderós industrial y l' opulent banquer, fins al honrat menestral de nostra terra, tots los estaments socials, totas las carreras y oficis, hi tindrán avuy á Girona sa deguda y autorisada representació.

Sabadell, per sa part, seguint aquest mateix sá criteri, hi té en la Assamblea Catalanista de Girona una tan nutrida com ben triada delegació, en la quina hi figuran ab la mateixa categoría y consideració la propietat rural y la urbana, l' activitat fabril y la comercial, lo trevall de la inteligencia y 'l manual, recordant en son armónich conjunt aquellas hermosas corporacions catalanas, Corts, Consell de Cent, Generalitat, etz., dels millors temps de nostra historia, en las quinas hi mantenían sublim maridatge 'l Poder y la humiltat, la riquesa y la modestia, las tres aristocracias en suma, la dels pergamins, la dels diners y la del trevall, en las que hi va condensada tota la naturalesa d' un poble.

A mes de vint puja 'l número de Delegats que avuy te nostra població en la tradicional ciutat del Ter, y es digne de notarse que entre ells hi predomina l' element de la joventut que es la esperansa de la nostra terra. Admirable es per cert la evolució que 's va fent en la conciencia de Catalunya: mentres la

generació que se'n va, desenganyada de sa propia obra, encara que no 's mostri explícitament penedida de sos funestos errors, vol donar á entendre ab son excéptich indiferentisme que no hi ha remeys possibles pera 'l malestar social á que ella totxament nos ha conduhit, puja á darrera seu una nova generació, de inteligencia desperta y cor animós, plena de fé en la regeneració del pahís.

Lo fet es tan providencial, que á la impétuosa corrent de ideals patriótichs que s' endú á la nostra jovenalla, cap resclosa hi pot posar aturador, ni sisquera pera desviarla momentáneament. L' exemple 'l tenim ben evident á Sabadell mateix: una série de concausas que no es del cas recordar aquí, han promogut en aquesta població trascendentals conflictes de carácter local en los quins hi han xocat sanyudament tota mena de interessos, y de passions provocant verdaderas tempestats d'odis, de quals efectes ningú pot deixar de ressentirse'n. Devant d' aquells conflictes las entitats catalanistas no han vacilat may á decantarse 'n lloch; s' han mantingut sempre incólumes en sa puresa y en son prestigi exclusivament patriótichs. ¿Pot duptarse un moment dels graves disgustos que això representa colectiva é individualment pera tots los que en nostre moviment hi tenen un lloch, per desapercebut que ell siga? ¿Pot duptarse de la fortalesa que en son criteri hi representa aquesta seguretat de equilibri, devant y tot de las violencias que á vegadas fins en lo sí de la familia y del negoci contra ells se desencadenan?

Res han lograt contra nostres ideals las reticencias y aparent menyspreu dels que, no podent tenir un catalanisme pera son ús, ne renegan sovint ab mals modos. A la Assamblea de Girona, malgrat sas injustificadas rancuias, hi assisteix avuy major número de Delegats que en cap altre y son entussiasme supera al de tota altra ocasió.

Peró la cosa s' ho val.

Se celebra avuy á Girona una funció de desagravis en honor á las entitats catalanistas perseguidas pel gobern central, y se vá á fer una eloqüent manifestació de vida del Catalanisme militant. Aquest acte era de absoluta necessitat pera mostrar á tothóm que, si no tenim la fanfarronería del que amenassa cada dia sense pegar may, tenim la dura resistencia del que sab man-

tenir sos drets contra tota imposició, contestant sempre á la mes inelexiva de las agresions ab la mes serena de las energías.

No volém espantar á ningú, de dalt ni de baix, nó; volém sols que 's sápiga que nosaltres tampoch nos espantém may devant de la injusticia, tenint per estimul la fé en nostres ideals y per armas la convicció y la rectitut de conciencia.

Perseguits ó menyspreats, sabrém cumplir en tot temps la que es nostra obligació de bons patriotas. Deu fagi que nostres esforsos no resultin improductius pera Catalunya.

Cert es que dels fruyts inmediats del acte solemnissim que avuy celebrarém á Girona, no 'ns ne devém fer cap ilusió. La obra del catalanisme es de éxit tan segur com tardá. Mes la Assamblea de avuy será un pas molt important cap al despertament del nostre poble, algo més que un dels tants que s'avansan periódicament envers l' autonomía de Catalunya.

Aixó sí no cal sortir de tino.

Quan l' Assamblea s' haurá clós, finit ja son objectíu, que es aquesta vegada molt categórich atesas las circunstancias que atravessém, los delegats nos n' entornarém á nostras llars á afanyarnos lo pa nostre de cada dia, cadascú en sa carrera, ofici ó modo de viurer, pera reservar las horas del descans á la propaganda de nostra capdal empresa patriótica.

Nostre triomf es aixís segur; nostra derrota impossible. Com no perseguím cap satisfacció personal, las impaciencias no 'ns entrebancan.

Volém la autonomía de Catalunya.... y la tindrém.

RETALL

Mentrestant nos preparém pera ocuparnos ab detenimént del inconcebible acort del Capitol Catedral de Barcelona y de son Bisbe Dr. Catalá, fora honorar y... mes que honorar, al potentat Sr. Girona, fem nostras las següents ratllas que retallém de «La Renaixensa», ab quins comentaris nos hi trobém completatament d' acort.

Diu aixís:

«Lo dilluns de Pascua, al mitjja, sense que ningú 'n sapigués res, com si la cosa no interessés al públich ó 's tractés d' assumptos de familia ó de negocis de particulars, l' Excm. é Iltm. Sr. Bisbe y l' Excm. Capitost

Catedral de la Basílica barcelonina atravessaren la ciutat en carruatjes y a tota ceremonia. Lo públich que veya passar la comitiva 's va creure que 's tractava d' anar á rebre alguna embarcació portant ferits y malalts de Cuba ó Filipinas ó que 'l senyor Catalá donava la major estentació á la fundació d' un hospital ó á una casa de refugi pera noys abandonats, que prou falta fa una cosa y altra á Barcelona. Mes l' acte era un altre molt diferent. Veyám, veyám com lo descriu 'l *Diario de Barcelona*:

«L' objecte d' aquesta visita no era altre que entregar al senyor Girona un duplicat en pergamí de l' acta de la sessió capitolar celebrada fa poch en la qual lo Reverendíssim Prelat y 'l Capítol prengueren alguns acorts sobre 'l testimoni de gratitut que debia donarse en nom de la Iglesia al senyor Girona per sa munificencia al costejar la construcció de la fatxada y de las torres laterals de la Santa Basílica.

Lo duplicat de l' acta está firmat per l' Excm. é Iltm. Sr. Bisbe y per tots los ilustres capitolars, y en ell va resumida la deliberació que hi hagué en dita sessió, y 's posan de relleu 'ls actes de generositat del senyor Girona y sa extremada delicadesa en no haver fet may cap insinuació sobre que se li concedís recompensa material ni honorífica. Pera donar forma á la gratitut del Reverendíssim Prelat y del Capítol Catedral, se descartaren tota mena de demostracions com placas, diplomas, declaració del fill predilecte, etc., per considerarse impropis de la Iglesia. Se consultaren las tradicions de la Iglesia, desde 'ls egregis Comtes Berenguer lo Vell y sa esposa Almodis fins al Patriarca Climent Sapera, que costejá las darreras obras de la Basílica en los passats sigles, y 's resolgué per unanimitat que la demostració de gratitut fos de carácter espiritual y propiciatoria pera 'l senyor Girona.

A aquest efecte 's prengueren lss següents acorts: Primer. Que s' obri una cripta en l' espay comprés entre la porta principal de la Basílica y la posterior del chor, de bastanta cabuda pera que s' hi pugui á enterrar lo cadáver del Excm. Sr. D. Manuel Girona, quan Deu tingui á be cridarlo, y pera guardar las despullas de sa difunta esposa, aixís com los dels seus hereus y de las esposas d' aquets, mentres la herencia estiga vinculada en una sola persona en cada generació. Segon. Autorisar al senyor Girona pera construhir un panteó en una de las capellas del claustre de la Catedral pera guardar las despullas de tots indivíduos de sa familia que no tinguin dret á ser inhumats en la esmentada cripta. Tercer. Que 'l Capítol Catedral adquireixi un retrato al oli ó un busto en marbre del citat benefactor pera colocarlo en la Sala Capitolar ó en una altra dependencia de la Santa Iglesia. Quart. Quan mori 'l senyor Girona 'l Reverendíssim Prelat y 'l Capítol faràn celebrar un ofici d' enterro y funerals iguals al que 's celebran pera 'ls Prelats de la diócessis. Quint. En lo dia aniversari de la mort se celebrará á perpetuitat en la Basílica un ofici fúnebre igual al que cada any se fa 'l dia 3 de Novembre en sufragi del ánima de D. Jaume I de Aragó, lo Conquistador. Y sisé. Que 's dema-

nessin al gobern de S. M. las autorisacions necessarias pera cumplir los acorts primer y segon.

Lo citat publicat está escrit en un pergamí de gran tamay, en lletra gótica monacal, ab las inicials miniaturadas, doradas y policromadas, travall fet per un Rvnt. senyor sacerdot. Va tancat en una caixa cuberta de cuyro, de gust sever, ab adornos de bronzo, en los que figuran las armas del Capitol y las inicials del senyor Girona.

Quan l' Excm. Sr. Bisbe y 'ls senyors capitulars sigueren á casa del senyor Girona, lo reverendissim Prelat entregá la clau de la caixa al oficial de la Secretaría del Capitol é indicá al senyor Secretari d' aquest que llegís l' acta esmentada y la Real ordre concedint las autorisacions demanadas pera cumplir los citats acorts primer y segon.

Lo senyor Girona, que sols tenia una idea vaga de las resolucions del Prelat y del Capitol, se conmogué fondament al sentir la lectura d' l' acta, y d' moment no sapigué que dir; pero, un cop refet, manifestá al senyor Bisbe y als senyors capitulars son agrahiment pels acorts que s' havian adoptat.

Lo senyor Girona invitá després á sa taula al Excm. é Ilm. Sr. Bisbe y als ilustres senyors capitulars.»

Nos consta que aquest acte, aquest devassall d' obsequis humanament relligiosos ó relligiosament humans, ó no sabém com dirho pera que resulti tant respectuós com gráfich perque se 'ns comprenga, ha causat un tristíssim efecte á Barcelona.

Trobém molt just que s' agraheixi al senyor Girona 'l donatiu que ha fet á la catedral, y fins que se li agraheixi d' una manera més esplícita en pergamins, marbres y bronzos la intenció de posar una fatxada á nostra Basílica (per més que hagi sigut y segueixi essent un adefessi la tal fatxada); més d' aixó á posar al senyor Girona ja en vida al nivell dels bisbes, dels comtes soberants, dels reys y dels sants del cel hi ha un abisme que no 'ns espliquém ni s' esplicará may ningú com á la seva edat y ab lo seu cárrech l' ha volgut saltar lo Dr. Catalá per més que li hagi seguit al darrera tot lo Capitol. Perque, vegís com la iglesia enalteix á don Manuel Girona, l' home que si be posseheix la fortuna més grossa de Catalunya, segons tothom diu, no sabém que hagi mort encara per la fé católica, ni hagi fet miracles, ni s' hagi vist tantsols colocat per lo Cap visible de la iglesia per sobre de tants y tants fervents y piadosos cristians com hi ha escampats per la terra sacrificant hisenda, salut y vida en be dels altres homes.

Donchs tenim que per las mateixas rahons que hi ha las despullas del comte Berenguer y de la comtesa Almodis á la Seu hi serán las de D. Manuel Girona y las de la seva esposa; tenim que pera més honrarlo se 'l posará al nivell de Santa Eularia, fent una cripta pera l' ús del senyor Girona; tenim que á don Nanuel se 'l tractará al igual que á nostre gran rey don Jaume I d' Aragó, *celebrant á porpetuitat un ofici fúnebre en l' ani-*

v rsari de la seva mort... y no volém seguir perque ho trobém inconcebible y 'ns sembla que no pot ser que tot aixó ho hagi acordat lo representant de la Iglesia Católica en la Diócessis de Barcelona.

Lo únich que trobém natural, á més de que se li hagi regalat un pergamí y se li dongan tantas grac as com se vulga al senyor Girona, es que á la seva mort se li fassin los mateixos obsequis relligiosos que 'l Excm. é Iltm. doctor Catalá, Bisbe de Barcelona á fi del sigle. Y prometém tornar á parlar d' aquest extraordinari aconteixement y ab major repós un altre dia.

PARALELO

LO CID CASTELLÁ Y LO CATALÁ JAUME I.

Ab motiu d' haver citat un de nostres companys en una conferenc'a l' esperit altament civilisador de Jaume I, un escriptor castellá s' ha permés fer algunas bromas sobre la sagrada memoria pera tot bon catalá de aquell Rey que va donar á Catalunya grandesa, civilisació y llibertats.

Ab aquest motiu nos permeterém també nosaltres donar lo present curt paralelo que oferim fer més extens y detallat si es precís.

Preném lo següent retrato del Cid, de Dozy, autor de la Historia y literatura dels árabes á Espanya, restaurador de la figura del héroe castellá, quina existencia duptavan ó negavan moltíssims historiadors nacionals y extrangers. Tots los historiadors moderns espanyols, desde Lafuente al autor del article corresponent del *Diccionario Enciclopédico*, copian servilment á Dozy, á qui lo gobern espanyol va fer per sa obra *Comendador de Carlos III y la Real Academia de la Historia de Madrid sócio correspondiente.*

Los trossos que doném referents á D. Jaume son trets de la seva propia crónica: personalment per ell escrita ó inspirada.

No es d' aquest lloch fer un estracte general d' aquesta obra. D' ella se 'n podria treure un verdader tractat d' estrategia y de política mitjevals. Son autor era un gran general y un gran rey. Aquí nos hem de reduhir á alguns detalls dels més gráfichs pera pintar l'home y son esperit.

Vegis de quina part está la civilisació:

PINTURA DEL CID PER DOZY. (1)

«Pero per qué *el Cid* ha vingut á ser l' héroe de las poesías populars...? ...ell (lo Cid) que va passar los mes bells anys de sa vida al servey dels reys árabes de Saragossa; ell que va destrossar (ravagea) de la manera más cruel una provincia de sa patria (la Rioja); ell, l' aventurer, quins soldats pertanyían á la escuma (diu *la lie)* de la societat mussulmana, y que combatia com ver mercenari (soudard), tant aviat per Cristo, tan aviat per Mahoma, únicament ocupat del sou que hi havia á guanyar lo pillatje que 's podia fer; ell... qui violá y destruhí tanta iglesia; ell,

(1) Obra cit. T. II. P. 219.

aquest home sense fé ni lley, que procurá á Sanxo de Castella la possessió del regne de Leon per una trahició infame, que enganyava á Alfons (VI), als reys árabes, á tothom; que faltava á las capitulacions y als juraments mes solemnes; ell, que cremava los seus presoners á petit foch ó 'ls feya destrossar per los gossos (dogue)! Tindrian, donchs, rahó, los que pensan que 'l poble, en la tria dels seus héroes, fa poch cas de la realitat, y que las grans famas amagan casi sempre un contrasentit ó un capritxo?

FRAGMENTS DE LA CRÓNICA DE JAUME I —La valentia, caballerositat, humilitat y cor tendre y lleal de D. Jaume resaltan be en cuatre episodis.

En lo desembarch á Mallorca los caballers que primerament prenen terra derrotan al moros que s' hi oposan sense serhi 'l Rey. Aquest arriba finit lo combat.

«Mal nos n' ha pres, — diu — que vensuda sia la batayla primera de Maylorque e nos noy siam estats: hay cavallers qui vuylen anar ab nos? E aquels qui foren appareylats anaren ab nos, e som tro a XXV.»

Y ab aquells vinticinch caballers s' interna terra endins fins á trobar un cos de trescents ó cuatrecents peons enemichs que embesteix y vens per la sola honra del combat.

A aquesta valentia acompanya la serenitat. Véus aquí com mostra y com conta la ferida que li feren en lo seti de Valencia. Per arrancar á algun dels seus d' una emboscada, s' acostá á caball als murs de la ciutat y diu després:

«E nos que 'ns en tornavem ab los homens, volvem nos contra la vila á esguardar los sarrains que havia la campanya gran de fora, e un balester tira 'ns, e depart lo capel de sol e 'l batut, dona 'ns en lo cap ab lo cayrel prop del front. E Deus que ho volch no trespassá lo test, e exins be á la meitat de la testa la punta de la sageta: e nos ab ira que 'n haguem donat tal de la ma en la sageta que trencam la, e eixiams la sanch per la cara enjus, e ab lo mantel de sendat que nos aduyem torcavem nos la sanch, e veniem rient per tal que la host no s' en desmayas... en engrossans tota la cara e 'ls ulls... e cavalgam per tota la host per tal que la gent no fos tota desconortada.»

Al costat d' aquesta, fa de bon contar una acció de caballeresca tendresa. En lo campament de Burriana una aureneta va tan reflada que fa niu en lo alt de la tenda de D. Jaume y diu aquest: «... e quan vench que 'n volguem levar la host, una oreneta havia feyt niu prop de la escudela en lo tendal, e manam que no 'n levassen la tenda tro (fins) que ella s' en fos anada ab sos fills, pus en nostra fé era venguda.»

La piadosa humiltat del gran rey ressalta en molts passatjes. En la presa de Valencia y en la de Murcia (que va regalar als castellans) quan veu la seva bandera que posan sobre la muralla, se postra las duas vegadas devant de Deu, en plé camp y á la vista de tot l' exército.

«.. E nos som entre la rambla e 'l reyal e la torra e quan vim la nos-

tra senyera sus en la torre descavalgam del cavall e endressam nos vers orient, é ploram de nostres ulls, e besam la terra per la gran mercé que Deu nos havia feta.

Parla en altre lloch de la condició dels reys ab lo de Navarra. Be'n sabets vos, Rey,—diu,—que nosaltres Reys no levam mes d' aquest mon quan ve la hora de la mort sino sengles llansols (mortallas), mas que son de meylor tela que los de l'altra gent: mas aso 'ns roman per Ell pe'l gran poder que havem, que 'n podem servir á Deu, é deixar bon preu (premi) per les bones obres que farem...»

*
* *

La honrada figura de don Jaume, valenta y humil á la vegada, caballeresca y cristiana, en aquets episssodis ressalta ben bé sobre la feréstega imatge *del más famoso castellano*, com l' anomena 'l Pare Risco. La comparació se pot fer més d' aprop posant al costat la condudta dels dos ab los vensuts de la mateixa Valencia.

Jaume I protegeix en persona y ab sos caballers la sortida dels rendits que 's volen retirar á l' Africa ab sos diners, robas y mobles, y per sa propia má fereix de mort als soldats que volen robarlos, logrant ab sa protecció que de cincuanta mil personas que sortiren de Valencia ab *la marcé de Deu no perderen valent de mil sous*, y los guia y los fa embarcar sans fins á Cullera.

Lo Cid, desde 'l siti y després entrat que es á Valencia busca diners per tot y no trobant los que 's pensava, agafa als principals dels rendits y veyéu ab horror com los tracta pera arrencarlos ó ferlos declarar ahont tenen amagats sos tresors.

«Cada vegada que 'l Cid atrapava un valenciá (durant lo siti), lo feya cremar prenent cuydado de posar la foguera de manera que 'ls sitiats la poguessin veure. En un sol dia ne feu cremar divuyt d' aquets desgraciats. A altres los feya tirar als gossos (dogues)... Pera tocar diners, los soldats empleavan encara un altre medi. Quan sabian que las noyas (que havian pres) tenian pares richs, las feyan pujar á las torres de las mesquitas de fora de la ciutat, y feyan senyals de que las volian tirar daltabaix ó lapidarlas. Allavors los seus pares las rescatavan...» (1)

«Lo Cid (presa Valencia ab capitulació que va trahir, no cumplint res d' ella) feu conduhir Ibn-Djahhaf (lo Cadí de Valencia) á Cebolla y li va donar torment fins que va estar á punt de morir... Allavors li va manar que escribis de sa má la llista de tot lo que possehia... los collars, los anells, los mobles preciosos... Havent fixat los ulls sobre aquesta llista lo Cid va ferli jurar,. baix pena de mort que res més possehia... Per por del Cid tothom se va acuytar d' entregar los tresors que Ibn Djahhf los hi havia confiat... Lo Cid ordená també registrar la casa de Ibn-Djahhaf y per indicació d' un esclau, hi van trobar grans riquesas, en or y pedras preciosas...»

(1) Dozy. Ob. cit. t. II. p. 189.

«Ja amo absolut de Valencia, 'l Cid... va determinar cremarlo viu (al Cadí) y va ordenar obrir una fossa al entorn de la que va fer apilotar tions. Ibn Djahhaf fou tirat á aquesta fossa y, encesa la foguera, va proferir aquestas paraulas: «En nom de Deu clement y misericordiós.» Y haventse acostat á son cos los tions ardents á fi d' abreviar lo seu suplici, va rendir l' últim sospir en mitj d' horribles sofriments. Encara assedegat de sanch, lo Cid volgué cremar també la muller, los fills, las fillas, los parents y 'ls esclaus d' Ibn-Djahhaf; més los mussulmans y fins sos propis soldats cristians, li pregaren, ab grans crits d' indignació que lliurés las donas, criaturas y esclaus. De primer s' hi va negar obstinadament, més al fi 's vegé forsat á consentirhi. Los altres, no obstant, foren cremats.» (1)

* * *

No valia la pena de ressucitarlo d' entre las figuras novelescas de pura fantasía á que havian deixat reduhit al Cid los travalls critichs del P. Masdeu, pera venir á parar en un *personatje* com lo que 'ns pinta 'l catedrátich de la Universitat de Leyden. Y tants horrors, pera res; sense fi patriótich, polítich ni humá de cap mena. Perque com diu lo célebre escriptor castellá Quantana (2) «... las hazañas del Cid, dándole á el renombre eterno, (Deu nos ne guardi d' aquets renoms) no hicieron otro bien al Estado que manifestar la debilidad de un enemigo.»

Jaume I es lo cap y l' ídol d' una civilisació y d' un poble que avansa. Lo Cid, sia *ents* de fantasía ó personatje real, no simbolisa més, com diu lo seu historiador, que la glorificació dels que 's baten «no per sa pátria ni per sa relligió» sino «pour avoir de quoi manger.» (3)

LO BATXILLER GONSAGA.

(De «La Renaixensa.»)

La prempsa europea en la qüestió catalanista

¡Pobres madrilenys!

Van sempre á la cúa de la civilisació, y d' ells ja no 'n fa cas cap poble civilisat.

Prou han cridat contra..... *el loco, criminal, mentecato catalanismo...* peró s' han quedat sols ab sos insults.

La prempsa europea s' ha posat al costat de Catalunya, defensant molts dels periódichs nostra Causa ab un acert y una bona voluntat, que han d' agrahir coralment tots los bons catalans.

Los periódichs que segons nostras noticias s' han ocupat de nostra actitut patriótica, ab encoratjador aplauso, son los següents:

(1) Dozy: obra cit. t. II. p. 200 y 202.
(2) Vidas de españoles célebres.—Ed. Rivadeneyra. t. XIX. p. 210.
(3) Dozy.—Ob. cit. t. II. p. 220.

Le Temps, *L' Intransigeant*, *Le Jouornal des Debats*, *La Libre Parole*, *Le Soir y La Republique Francaise*, de París; *La Dêpeche*, de Zoulouse; *La Petite Gironde*. de Bordeaux; *Haude liberale*, de Gard; *L' Etoile Belge y L' Independence Belge*, de Bruselas; *Daily Chronicle*, de Londres; *Le Messager* de Bourges; *L' Independant*, de Constantina (Alger), *La Gazette du Centre*, de Limoges; *Le Reveil du Nord*, de Lille: *Frankforte Zeitung* de Frankfort; *Journal du Lot*, de Cahors; *Journal de Geneve* y *Le Genevois* de Genebra.

Además d' aquesta llarga llista, entre 'ls que s' hi veuhen los periódichs mes reputats d' Europa, de tota mena de colors; de segur que altres molts periódichs estrangers s' han ocupat de la questió ab criteri favorable á Catalunya; peró ab los esmentats n' hi ha prrou pera demostrar als madrilenys que 'l Catalanisme es vist ab molt bons ulls més enllá dels Pirineus.

¡Empasseuvos saliva, diaris centralistas!

No será la darrera que 'l Catalanisme vos fará engolir.

De «Lo Regionalista.»

NOVAS

Lo dia 10 d' aquest mes lo President de la Unió Catalanísta, D. Antoni Suñol, rebé la visita del senyor Cónsul de Grecia, D. Pere Muzzopulo, qui aná oficialment y per exprés encárrech de S. M. lo Rey dels Helens, á donar las gracias a las societats y periódichs que firmaren lo Missatge de simpatia que li fou trasmés lo 6 del passat Mars. En la impossibilitat de trasladarse al domicili de cada una de las entitats firmants, lo senyor Muzzopulo encarregá al President de la Unió Catalanista que 's servís transmétrelshi la espressió d' agrahiment del Soberá de Grecia y de son Ministre de Negocis Estrangers, donantli al mateix temps lectura de las comunicacions que ab aquest obgecte li foren enviadas.

Lo senyor Suñol manifestá al senyor Cónsul la satisfacció ab que rebía tant honrós encárrech, y li prometé posarlo en conexement de las corporacions y periódichs á qui anava dirigit, reiterantli al mateix temps la sinceritat dels sentiments fil helénichs dels catalans.

—Entre las moltas probas d' afecte y agrahiment que de Grecia 's reben aquestos dias ab motiu dels actes portats á terme per diferentas entitats catalanistas, debém fer esment d' una interessant comunicació que la Associació literaria d' Atenas «Lo Parnás» (Si llogos Filologikós Parnassós) ha dirigit al sabi catedrátich D. Antoni Rubió y Lluch pregantli fassi extensiva la felicitació que li envia á la Unió Catalanista per la encoratjadora actitut que ha pres. Dita Societat es la més important d' Atenas, essent moltas vegadas presididas sas sessions per lo Rey.

—Heus aquí las paraulas dirigidas á tots los cristians europeus per Monsenyor Nikoporos, bisbe de la Canea:

«Ma patria—diu lo venerable prelat—s' ha vist plena de sanch en diferentas ocasions pera anexionarse á Grecia. En nom d' aquest poble cretench, víctima de tants desafurs, ¡cristians europeus! influhiu prop de vostres goberns pera que cessi l' inicuo bombardeig dirigit exclusivament contra 'ls cristians. Los turchs ¡oh ignominia! se veuhen apoyats per las escuadras europeas. Que las nacions europeas cambihin de conducta, y sa gestió á Creta será facilísima; los cristians son los primers en desitjar una solució favorable.

Siam permés fer una crida als sentiments de justicia y d' amor á la llibertat, que hategan en lo cor dels pobles cristians del vell continent, y un prech pera que procurin influir en la conducta dels seus respectius goberns, estudiant la manera de posarla en un sentit favorable als llegitims interessos dels cristians cretenchs. Y de moment dono ferventissimas gracias á tots los que ja ho han practicat aixís, interessantse per una causa que ja no es causa primitiva de Creta, sino de tota la humanitat.»

—Ab molt bon acort, en lo Colegi de San Joseph que dirigeix lo Reverent Mossen Joseph Torras, además de las milloras que 'n la ensenyansa s' hi han introduhit, y de las quinas ne dona compte detallat la circular que acompanyém ab aquest número, s' hi ha inaugurat també una classe de Gramática y Literatura catalana, á cárrech del diligent professor y excelent amich nostre, Mossen Joseph Cardona.

Consigném ab gust tan lloable acort y al aplauso que per tal motiu dedicarán als Rvnts. Torras y Cardona, tots los amants de la llengua y literatura patrias, hi afegim lo nostre, qu' es de veras cincer y entustussiasta.

Dita classe será obligatoria á tots los noys catalans.

—Dintre pochs dias comensarán á empendrer lo viatje de patents los viatjants de las diferentas fábricas d' aquesta ciutat.

Deu vulga tingan bona acullida, donchs segons hem pogut apreciar portarán unas caleccions dignes del millor elogi.

—Lo dissapte passat dia 17 actual, la «Societat Colombófila» d' aquesta ciutat celebrá el quart concurs preparatori del Nacional qu' ha de efectuarse á Guadalajara el 17 del próxim Maig.

Se verificará la aviada de 175 coloms á Saragossa, distant 240 kilómetros en línea recta, á las 5'30 minuts del demati, arrivant los coloms á aquesta ciutat á las 9'34 del mateix demati.

Los 8 primers premis los guanyá el colomá de don Joan Saus y 'ls 5 restants el de don Esteve Tintó, Francisco Vila, Joan Saus, Francisco Vila y Joseph Marzó.

—El 12 de Mars últim morí en la Habana, en el Hospital de Sant Ambrosi, nostre compatrici don Joan Torras Crespi, que habia ingressat com voluntari en el Cós de Sanitat Militar.

Rebi sa apreciable familia nostre sentit pésam.

—Lo penó principal de la professó que pera portar lo Sant Viátich sortirá á las 6 y mitja d' aquest demati de la parroquial Iglesia de Sant Feliu, ha sigut confiat al distingit jove don Eladi Cerdá.

Com es de creurer hi assistirá un numerós seguiment, donadas las moltas simpatías de que disfruta nostre amich.

Segons escriuhen de Vich, gracias á las gestions del senyor Bisbe doctor Morgades, aviat será un fet la traslació desde Fransa á aquella ciutat, dels restos mortals del Iltm. P. Claret, pera 'ls quals 's prepara en una de las iglesias de Vich, monumental sepultura.

—Lo próxim diumenge, segons se diu, obrirá de nou sas portas lo teatro Principal ab la notable companyia del teatro Romea de Barcelona, de la cual forman part las reputadas actrius Sras. Parreño, Clemente, Monner, y Planas y los Srs. Goula, Soler, Capdevila, Fuentes, Labastida, Fernandez, Valls y Bals.

Desitxém se confirmi la noticia.

—En sostitució de «La Renaixensa» suspesa per orde governativa, ha comensat é publicarse al Vendrell altre periódich ab lo mateix títol y redactat per los mateixos redactors del susprés periód ch barceloní.

En sa primera plana li estampa lo programa de tots los castalanistas, sintesis de las Bases discutidas y probadas á Manresa per la Unió Catalanista.

Surti d' ahont surti benvinguda sia «La Renaixensa», á la quina saludem al crit de ¡Visca l' autonomía de Catalunya!

—Nostre estimat company vilafranquí *Las cuatre barras* dedica son darrer número á condoldrers de la mort del malaguanyat patrici en Pere Sacaces, quina pérdua es grossa per lo catalanisme.

Es meritori lo tribut que *Las cuatre barras* rendeix al qu' havia sigut son fundador y director.

Nosaltres deplorém ab nostres bons companys de Vilafranca, la pérdua del sincer amich y excelent patrici.

—A Villaviciosa (Castella) ha sigut suspés un diari anomenat *La Opinión*, y enfadat un dels diaris de *más circulación* «El Heraldo» diu «que no pot deixar passar sense protesta l' acte del gobern, atentatori als furs de la prempsa.—Axió—afegeix—ha de preocupar la atenció dels directors de diaris, donchs constituheix ademés un atach á la llibertat del pensament.»

En cambi aquestos mateixos diaris troban natural la suspensió de «La Renaixensa» y de «Lo Regionalista.» Sense comentaris.

—La Cofradia de Sant Jordi establerta en la Real Basílica de Santa Maria de Ripoll, celebrá los dias 22 y 23 del present mes la festivitat del gloriós Patró de Catalunya, per quins solemnes cultes repartí uns luxosos programas redactats en nostra llengua.

—Llegiu, estimats lectors y esgarrifeuvos. Ho treyém de *El Porvenir* de Sevilla.

Aguanteuvos fort, que la batzegada á la moral es tremenda.

«Ya nos hemos ocupado del hermoso capote que Matilde Pretel regala al diestro Reverte y que éste lucirá en la corrida del domingo. Pues bien; se nos asegura que el valiente diestro ha hecho cuanto le fué posible para conseguir que la prenda fuese tocada por la imágen famosa de la Virgen de la Esperanza, para alcanzar la protección y la suerte mediante la hermosa imágen.

A este efecto, la Virgen de la Macarena llevó el capote de Reverte colocado debajo del manto durante su estación esta madrugada, como testimonio de la fé del torero en la intercesión y el auxilio que ha de prestarle la sin par imágen macarena.»

Ja ho veyeu lectors, los de la rassa de la gent que mana quins prodigis de religiositat y moral cristiana.

Vaja, no tenen cura. Ab aquestos principis de moral gobernan la pobra Espanya. ¡Pobreta!

—S' está treballant activament á la Corunya pera la constitució d' un Comité Regionalista, que sigui lo representant de tots los bons gallegos que aspiran á la reivindicació d' aquella antigua nacionalitat.

—Ab lo títul de *Teatre Lírich Catalá*, s' ha constituhit á Barcelona, una societat que te per obgecte la representació de dramas líricbs en llengua catalana.

—Lo dia 8 del mes que som, una comissió del Centre y Comité federals de Vilafranca del Panadés se presentaren al *Centre Catalanista* de la mateixa població, pera manifestar que 'ls federals d' aquell districte están al costat dels catalanistas en las actuals dificils circunstancias que atravessém. Manifestaren ademés sa complerta adhessió á nostre Missatge al Rey de Grecia y protestaren contra la persecució de que 'l catalanisme es avuy victima.

D. Joseph Soler en representació del *Centre Catalanista* doná las gracias als federals, perque, conseqüents ab lo credo de la federació, se posavan al lloch que 'ls correspón en la regeneració de Catalunya.

—Nostre volgut company lo «Egara» de la vehina Tarrasa, ha introduhit una nova secció en son text que titula «Crónica regionalista» y que redacta en nostra llengua.

Felicitém per tan patriótich acort als bons companys de lo «Egara».

—Molts y de gran importancia son los donatius que de diferentas Corporacions y Ajuntaments de Catalunya, aixís com de valiosas Associacions de Catalunya, va rebent la Comissió Executiva del Monument á Frederich Soler pera continuarlas en la llista de subscripció oberta á fi de reunir los fondos necessaris pera aixecar lo monument ab que 's pretá d' honrar al inoblidable fundador del Teatro Catalá.

—De *El Estandarte* de Madrid:

«Se ha dispuesto por el ministerio de la Guerra que el Parque de Artillería de Barcelona entregue á la comisión constituida en Orense con el fin de erigir una estátua á D.ª Concepción Arenal, el bronce que solicite para la fundicion de dicho monumento.»

Y pera la estátua de Frederich Soler, lo fundador del teatre catalá, 'l Gobern no ha volgut donar bronzo, perque no s' l' ha considerat com á gloria general d' Espanya.

Y á nosaltres nos dihuen separatistas.

—Ha comensat á publicarse á Barcelona una *Colecció selecta catalana* que 's proposa donar á coneixer en forma económica las obras de molts celebrats autors catalans.

Lo primer tomo conté una escullida colecció de cuadros de nostre bon amich don Emili Vilanova y pera 'ls successius s' anuncian obras dels senyors Balaguer, Briz, Feliu y Codina, Genís, Nadal, Ubach y Vinyeta, Pons y Massaveu, Riera y Bertran, Valls y Vicens, Roure, Vidal y Valenciano y altres.

—*Le Soleil*, diari de Paris, publica un llarch article en lo que després de fer algunas consideracions sobre la agitació carlista á Espanya, tracta del moviment regionalista y esplica la seva importancia, demostrant que es general en algunas regions espanyolas la aspiració á la autonomía.

—*Dedicado á la Real Academia de la Lengua.*—La direcció general d' Instrucció pública circula las bases del concurs que té de celebrarse á Bélgica pera adjudicar un premi de 25 000 franchs á la millor obra histórich militar dels belgas. Las obras podrán ser escritas en francés (llengua oficial del regne), FLAMENCH (llengua natural del pahis, en sa majoria), inglés, alemany, italiá y fins castellá.

Ja veuhen los *sabis* de la Llengua castellana que l' exemple que 'ls hi dona la Bélgica deu significar alguna cosa. Quan menos, vol dir un verdader respecte á la gent estudiosa de altras terras.

Es de creure, donchs, que la *sabiduría* dels académichs castellanistas deu estar al nivell d' aquell noy mallorquí á qui examinavan de geografía, y al preguntarli:—*¿En cuántas partes se divide el mundo?* contestá: *En dos; Mallorca y fuera Mallorca.*—

Pera certs senyors de la que *limpia, fija y dá esplendor*, lo mon també deu dividirse en *Castilla y fuera de Castilla.*

—Que es tradicional lo desgavell en aquestos pahíssos de la Espanya, y que la gana *siempre ha corrido parejas* ab la arrogancia ho demostran los documents. O sino, véjis *La Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos* en son número tercer (Mars 1897), copiantho d' uns documents que existeixen en l' Arxiu de Simancas. Se tracta d' un pasquí que en 1594 posaren los espanyols del *tercio* de D. Antoni de Zúñiga que estavan á Namur, queixantse de falta de pagas y amenassant als quefes. Diu aixís:

«Cien pagas nos deuen i me parece que no hacen caso de nosotros: no »se espanten por cosas que vieren, pus ansi nos tratan pues no nos pagan »lo que tanto trabajamos: aun de una miseria hambre que nos dan nos la »uan alargando de mes á mes tanto, cargan al asno que á coces echan la »carga, que por vida de dios que nos lo an de pagar los que mas cerca »estuuereu, pues tan poco se aquerdan de nosotros juro † † † »

Per tot comentari á aquest tant significatiu document, copiarém lo que diu D. Julián Paz al publicarlo en dita *Revista*.

«Una nota del documento original advierte «que otros como éste se pusieron en los demás presidios», y si el tipo del soldado de los tercios españoles no estuviese ya suficientemente conocido, serían muy útiles para pintarse estos carteles en que se revela bien á las claras la *situacion extrema en que se encontraban aquellas tropas, injusto proceder de la patria con héroes que á diario obtenian victorias increibles.*»

¡Sempre la mateixa gent!

—A la llista dels escriptors de la *Academia Española* que votaren perque fossin admesas totas las llenguas de la nació al premi Piquer, que com diguerem s' ha de donar á la millor obra dramática, s' hi te d' afegir lo nom del ilustre literat D. Joan Valera. Consti, donchs, que aquest senyor no es dels que opinaren que tenen de quedar sempre entre 'ls que escrigan en castellá las duas mil pessetas anyals deixadas en un testament en que no 's parla de cap llengua privilegiada.

Un recort pera fer més marcada la injusticia: lo president de la *Academia Española* es lo mateix comte de Cheste que com á Capitá general de Catalunya, pera aturar la revolució de Setembre 's dirigí als nostres paysans en catalá en aquell famós bando conegut per lo dels Peres y dels Jaumes.

OBRA NOVA

TERRA BAIXA

Drama en tres actes y en prosa

ORIGINAL DE

Angel Guimerá

Se ven en las principals llibrerías. **Preu: 2 pessetas.**

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderón, 36.—SABADELL